

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมกับการมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องที่สำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนของสังคมที่ส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมอย่างทั่วถึง ครู อาจารย์ จึงจำเป็นต้องตื่นตัวและเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการนำไปดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันนี้ คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ทักษะการคิด (Thinking Skill) ที่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงของการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถและมีทักษะที่จำเป็นตามที่สังคมต้องการต่อไป แนวคิดและหลักการของการจัดการเรียนการสอนที่ทำทนายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั่นคือ การสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องมีคุณสมบัติมากกว่าทำหน้าที่ในการสอน (Instructor) ผู้สอนต้องมีลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coaching) ที่สามารถทำหน้าที่นำพาผู้เรียนไปท่องเที่ยวนบนโลกแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Active Learning) (ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2560)

ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารที่ไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้อง มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็น ผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งการเรียนรู้แบบเดิมด้วยการ “พูด บอก เล่า” ไม่สามารถจะพัฒนาผู้เรียนให้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองของความเปลี่ยนแปลงของสังคม จากผู้สอนที่มีบทบาทเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย (วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558)

งานวิจัยทางการศึกษาจำนวนมากยืนยันว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเรียนรู้กันอย่างจริงจัง (actively involved) แม้แต่การเรียนรู้จากการฟัง ผู้เรียนก็ต้องได้ปฏิบัติการฟังจริงๆ อย่างตั้งใจจึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมาไม่ต่ำกว่าสองทศวรรษให้ข้อเสนอว่าผู้เรียนต้อง “ทำ” มากกว่าเพียงแต่ฟัง กล่าวคือ ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน อภิปราย หรือแก้ปัญหาคำถามที่สำคัญที่สุดต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง ในงานที่ใช้การคิดขั้นสูงในระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน (Chickering and Gamson, 1987) จึงได้มีการเสนอว่า กลวิธีที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) คือกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ทำและคิดในสิ่งที่ทำ (Bonwell and Eison, 1991)

ซึ่งสอดคล้องกับ (Smith, 1992) ที่กล่าวว่า คำถามสำคัญคำถามหนึ่งที่บุคคลในแวดวงการศึกษา มักถามตนเองเสมอๆ ว่าในปัจจุบัน คือ “เราสามารถสอนการคิดให้แก่ผู้เรียนได้หรือไม่” จากคำถามดังกล่าว เราจำเป็นจะต้องเข้าใจว่าการคิดคืออะไร มนุษย์มีความสามารถในการคิดสิ่งต่างๆ และการคิดเกิดขึ้นและดำเนินอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา แม้ว่าบุคคลจะตระหนักในกระบวนการคิดของตนเองหรือไม่ก็ตามความสามารถในการคิดของมนุษย์จะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล โดยทั่วไปบุคคลมักคิดเกี่ยวกับโลกรอบตัว ซึ่งรวมถึงการพยายามทำความเข้าใจและตีความหมายของสิ่งแวดล้อมรอบตัว สิ่งที่เราต้องการให้เป็นและสิ่งที่เราไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ความคาดหวังของบุคคลต่อโลกรอบตัวจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เป็นผลมาจากประสบการณ์ (Construct) ข้อมูล ความรู้ สิ่งที่เราอยู่ในปัจจุบันจะไม่ใช่ที่เข้าใจได้ถ้าขาดซึ่งการเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรารู้ในอดีต และปัจจุบันจะปราศจากความหมายถ้าเราไม่สามารถเชื่อมโยงกับอนาคต

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต เพื่อชีวิตสำเร็จ ผู้สอนจึงได้จัดทำวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active learning ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจของนักศึกษาหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active Learning ในรายวิชา EC1204 การพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active learning ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย ในประเด็น

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
3. ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning)

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง /กลุ่มเป้าหมาย

ประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 60 คน

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จำนวน 61 คน ที่ลงทะเบียนเรียน ในรายวิชา1204 การพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา เนื้อหาที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active learning จำนวน 5 รูปแบบ ประกอบด้วย

- 1) การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)
- 2) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning)
- 3) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด (Thinking Based Learning)
- 4) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)
- 5) การเรียนรู้โดยการสืบค้น (Inquiry-Based Learning)

2.2 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 6 ทักษะประกอบด้วย

- 1) ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaboration)
- 2) ทักษะการสื่อสาร (Communication)
- 3) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving)
- 4) ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศ (ICT Literacy)
- 5) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ (Creativity)
- 6) ทักษะการเห็นอกเห็นใจ การเป็นพลเมืองดี (Compassion)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาชั้นที่ 2 ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active learning ประกอบด้วย การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด (Thinking Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) และการเรียนรู้โดยการสืบค้น (Inquiry-Based Learning)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกทางด้านบวกและด้านลบของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ทักษะการสื่อสาร (Communication) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving) ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศ (ICT Literacy) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ (Creativity) และทักษะการเห็นอกเห็นใจ การเป็นพลเมืองดี (Compassion)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์บัณฑิตด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active Learning อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสามารถเป็นองค์ประกอบหนึ่งของต้นแบบในการผลิตและพัฒนาครู รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา
2. ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active Learning สำหรับผู้คณาจารย์บุคลากรทางการศึกษา ที่สนใจที่นำแนวทางไปประยุกต์และพัฒนาต่อยอด